

The Many Faces of Contemporary Philosophy and Theory of Law – The Book of Abstracts

Cracow, 23-24.03.2013

Information

The idea

Conference on the occasion of the 10th anniversary Section of the Philosophy of Law TBSP UJ
Cracow, 23-24 March 2013

The aim of the conference is to integrate different points of view in contemporary philosophy of law. The conference will be divided into two special working groups: the first one will be entirely devoted to the application of the Bayesian analysis in legal settings. The second one will be a general presentation of the variety of contemporary issues in the philosophy of law. The organizers invite lawyers, psychologists, philosophers and all interested to participate.

Conference language is Polish and English (Organizers will not provide translations).

There will be no conference fee.

Conference will be held under the honorary patronage of the Rector of the Jagiellonian University and the Dean of The Faculty of Law and Administration. Part of the conferece will be sposed from PKOL grant nr 1/POKL.04.01.01./2009, priority IV.

Venue

Jagellonian University
Collegium Novum
ul. Golebia 24
31-005 Kraków
Room 30 (first day)
Senate Hall (second day)
Room 52 (Debate)

Guests

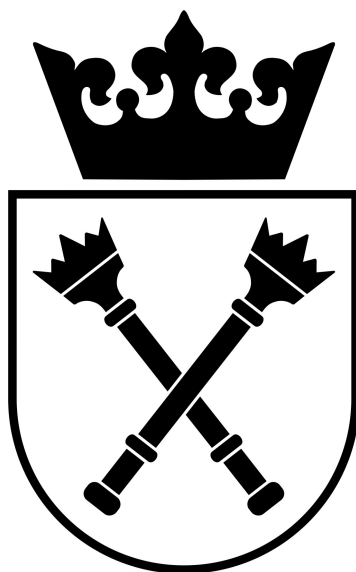
Below is the list of guests that will deliver talks or will held workshops in particular special working groups:

- I. Special working group: Bayesian analysis and law
Dr Jeroen Keppens
- II. Special working group: Problems in contemporary philosophy of law
Prof. Zygmunt Tobor
- III. Debate: R. Dworkin and philosophy of law (host: Dr A. Dyrda)
Prof. Tomasz Gizbert-Studnicki
Prof. Beata Polanowska-Sygulska
Prof. Tomasz Stawecki
Prof. Zygmunt Tobor

Organizers and Contact

Contact:
conferencephilosophyoflaw[at]gmail.com
Organizing Committee:
Paweł Banas pawel.banas[at]uj.edu.pl
Bartosz Janik, bartosz.janik[at]uj.edu.pl – Chair
Izabela Skoczeń izaskoczen[at]gmail.com

Sponsors

Program

Saturday — 23.03.13

8.45–9.00 Registration

Special working group: Bayesian analysis and law

9.00–10.00

Invited Lecture, Dr Jeroen Keppens, Bayesian Perspectives on the Value of Evidence

10.00–10.25

Paweł Banaś, Krzysztof Kasperek, Some remarks about controversies concerning applying Bayes theorem to criminal policy-making

10.25–10.50

Bartosz Janik, Some remarks concerning Bayesian rationality in Law

10.50–11.10 Coffee break

11.10–11.35

Piotr Bystranowski, Czy da się nauczyć prawników statystyki? Sieci bayesowskie a unikanie błędów probabilistycznych w rozumowaniach prawniczych

11.35–12.00

Izabela Skoczeń, Why should a lawyer calculate the probability of implicature formation?

12.00–14.00 Lunch break

Special working group: Problems in contemporary philosophy of law

14.00–14.20

Ryszard Bobrowicz, Metaphysics strikes again!

14.20–14.40

Michał Araszkiewicz, Legal Theory in AI and Law

14.40–15.00

Filip Gołba, Some remarks on objectivity and determinacy of law

15.00–15.15 Coffee break

15.15–15.35

Yi-An Sun, Interface of Jurisprudence and Semiotics, a study of post-structuralistic legal methodology : From Text, Intertext to Poetic Wisdom

15.35–15.55

Franciszek Strzyczkowski, State of Theoretical Debate On the Constitutionalization of European Union

15.55–16.15

Maciej Ostrowski, Role of unconscious processes as deforming factors in decision making process. Naturalistic approach towards theories of argumentation

16.15–16.35

Krystian Tews, Compatibilism and incompatibilism and their implications for morality and law. Critics of the concept

16.35–16.55

Rafał Michalczak, Right to privacy – cognitive science approach

Sunday — 24.03.13

9.45–10.05 Registration

10.05–10.25

Mateusz Pacak, Marcin Banasik, Doświadczenie prawne jako jedyne źródło normatywności?
10.25–10.45

Marcin Pieniążek, Zastosowanie hermeneutyki Paula Ricoeura w interpretacji tekstu prawnego.

10.45–11.00 Coffee break

11.00–11.20

Monika Zalewska, David and Goliath? Jerzy Lande's critique of the Pure Theory of Law

11.20–11.40

Karolina Dobrowolska, Krytyka normatywistycznej teorii Hansa Kelsena w międzywojennej polskiej
myśli prawnej

11.40–12.00

Katarzyna Szczepańska, Krytyka pozytywistycznych definicji prawa – Robert Alexy i teza o dualnej
naturze prawa

12.00–13.00

Invited lecture, prof. Zygmunt Tobor, Wyznanie wiary intencjonalisty

13.00–14.00 Lunch break

14.00–14.20

Michał Rupniewski, Does law need a touchstone? Kantian “Original Contract” and Rawlsian “Original
Position”: Their Meaning and Application to Jurisprudence

14.20–14.40

Oskar Pogorzelski, Językoznawstwo kognitywne a prawny obraz świata

14.40–15.00

Wojciech Ciszewski, Czyja bezstronność? Jaka neutralność?

15.00–15.10 Coffee break

15.10–15.30

Maciej Juzaszek, How law affected morality and what does it mean for legal luck?

15.30–15.50

Marcin Matczak, Legal text as a description of a possible world

15.50–16.10

Olha Shvets, Faces of Bankruptcy of Ukrainian airline company “Aerosvit”

16.10–16.40 Research abstracts session

1. Anna Koropczuk, Cultural defence
2. Dobrochna Minich, Koncepcja filozofii prawa Grzegorza Leopolda Seidlera
3. Magdalena Wojdala, Problematyka dyferencjacji systemu prawa oraz powstawania jego nowych gałęzi
4. Marek Jakubiec, Problem semantycznych forteli, czyli o roli filozofii prawa w społeczeństwie demokratycznym
5. Janusz Prażmowski, Jak tworzyć lepszych ludzi. Pare słów o eugenicie liberalnej
6. Paulina Piękoś, Towards argumentation schemes and expert opinion evidence in legal argumentation

17.00–18.00

**Debate: prof. T. Gizbert–Studnicki, prof. B. Polanowska–Sygulska, prof. Z. Tobor, prof.
T. Stawecki Chair: dr Adam Dyrda**

Abstracts

Invited Talks

Dr Jeroen Keppens, Bayesian Perspectives on the Value of Evidence

Given the interdisciplinary audience, I would like to introduce the Bayesian approach to evidential reasoning in Law. Then I plan to move on the Bayesian modeling techniques and the various concerns and difficulties that arise from it.

Prof. Zygmunt Tobor, Wyznanie wiary intencjonalisty

Interpretacja stanowi jeden z głównych problemów filozofii prawa. Interpretacja jest działalnością legitymowaną, stąd prawie wszystko co robią prawnicy próbuje się podciągnąć pod to pojęcie. Podejście takie budzi wiele wątpliwości, nawet o charakterze moralnym. Interpretacja tekstu to ustalenie intencji autora. Wszystko inne należy do kategorii rewriting. Rozstrzygnięcie każdej sytuacji interpretacyjnej wymaga w sposób konieczny odwołania się do intencji prawodawcy. Intencja jest odpowiedzią na pytanie: co musimy założyć, by takie pojęcia jak zgoda/niezgoda, błąd/poprawność, trafność miały jasno określony sens. Ustalanie intencji prawodawcy to działalność, która stanowi źródło utrzymania prawników (sądów, adwokatów itp.) na całym świecie.

Special working group: Bayesian analysis and law

Paweł Banaś, Krzysztof Kasperek, Some remarks about controversies concerning applying Bayes theorem to criminal policy-making

The following paper aims at summarizing a discussion concerning the exploitation of Bayesian analysis within criminal policy-making, namely problems with the so called postprison civil commitment of sex offenders as sexually violent predators (SVPs) employed currently in some of the US states. During this process it is determined whether a former convict will be “classified” as SVP. Typically, actuarial instruments are used in order to help decide on this issue. Recently, Richard Wollert has pointed out that exploitation of Bayesian theorem may prove useful in this type of cases when addressing at least some of the questions that may arise. However, his ideas were met with much criticism within risk-assessment community. In this paper we want to present main arguments of both sides of the debate and point to some of the possible problems with Bayesian analysis as used in forensic psychology.

Piotr Bystranowski, Czy da się nauczyć prawników statystyki? Sieci bayesowskie a unikanie błędów probabilistycznych w rozumowaniach prawniczych

Od lat siedemdziesiątych i czasów przełomowych eksperymentów Kahnemana i Tversky’ego powszechnym stało się przekonanie, iż ludzkie osądy w warunkach niepewności często dają rezultaty systematycznie i rażąco niezgodne z regułami matematycznego rachunku prawdopodobieństwa, w tym zwłaszcza z tzw. wzorem Bayesa. Od błędów tego rodzaju nie jest wolna sala sądowa. Przeciwnie – wyniki szeregu procesów karnych pokazują, że wymiar sprawiedliwości jest podatny na wiele błędów w rozumowaniach probabilistycznych (z tzw. złudzeniem prokuratora na czele). Ich skutkiem bywa, na przykład, przypisanie zbyt dużej pewności materiałowi dowodowemu, który z formalnego punktu widzenia zdaje się być dalece nierozstrzygujący. Pociąga to za sobą pytanie, w jaki sposób rozwiązać ową ewidentną niezgodność między intuicyjnymi rozumowaniami w warunkach niepewności a formalnymi metodami probabilistycznymi. Najprostsza odpowiedź wywodzi się z tradycji sięgającej amerykańskiego teoretyka prawa Laurence’a Tribe’a. Głosił on, że, mimo pozornej atrakcyjności formalnych metod probabilistycznych, ich zastosowanie w procesie (podobnie jak wszelka matematyzacja procesu) jest moralnie i społecznie niedopuszczalne. Jednym z argumentów Tribe’a był domniemany fakt, iż nie-matematycy (w tym prawnicy) nie są w stanie zrozumieć i prawidłowo stosować takich narzędzi probabilistycznych jak wzór Bayesa. Jeśli jednak, wbrew argumentom Tribe’a, twierdzić, że rozumowania w procesie winny czynić zadość wymogom teorii prawdopodobieństwa, to powstaje potrzeba znalezienia metody umożliwiającej wyeliminowanie błędów probabilistycznych z prawniczych inferencji. Najbardziej oczywiste byłoby nauczenie uczestników procesu rachunku prawdopodobieństwa i statystyki, by sami byli w stanie dokonać stosowanych obliczeń lub przynajmniej uznać prawomocność analizy przeprowadzonej przez ekspertów. Ta szlachetna strategia okazuje się jednak nieprzydatna z przynajmniej dwóch powodów. Po pierwsze, większość ludzi nawet po poznaniu podstaw rachunku prawdopodobieństwa uznaje wyniki zastosowania wzoru Bayesa za nieintuicyjne i odmawia ich uznania. Po drugie, zdaniem niektórych badaczy, prawnicy, których nauczono postaw statystyki, stają się wręcz bardziej podatni na niektóre odmiany błędów probabilistycznych. Inną propozycją jest stosowanie przez ekspertów (biegłych) w trakcie procesu metod wizualizacji rozumowań probabilistycznych, np. drzewek zdarzeniowych. Istotnie, zastosowanie tego typu metod zwiększa zdecydowanie zrozumienie zastosowania wzoru Bayesa u ludzi, którzy nie są skłonni zaufać klasycznemu zapisowi. Jednak takie wizualizacje są możliwe tylko w najprostszych przypadkach. Przy modelowaniu całego materiału dowodowego, zwłaszcza gdy środki dowodowe nie są od siebie niezależne, są one wręcz technicznie niewykonalne. Tych mankamentów zdaje się unikać proponowana przez Normana Fentona i Martina Neila wizualizacja przy pomocy sieci bayesowskich. W ten sposób można modelować nawet najbardziej skomplikowany materiał dowodowy w sposób przejrzysty dla laika. Rola stron procesu ograniczałaby się tu do sprecyzowania prawdopodobieństw a priori i zależności między poszczególnymi zmiennymi, zaś zadanie skonstruowania architektury sieci pozostawiano by ekspertom. O prawomocności obliczeń dokonywanych „pod spodem” można by przekonać strony na prostych przykładach, z wykorzystaniem np. drzewek zdarzeniowych. Zatem zastosowanie sieci bayesowskich w procesie miałyby być, zdaniem Fentona i Neila, najprostszym sposobem uniknięcia błędów probabilistycznych bez konieczności podejmowania beznadziejnego zadania, jakim jest nauczenie prawników statystyki.

This paper aims at providing some remarks concerning Bayesian decision theory (BDT) and rationality in the legal perspective. As a first point I would like to provide a philosophical account of rationality and I will try to, while focusing on most appropriate meaning of it, to judge it from a legal point of view. It will be clear that the general notion of legal rationality is very complicated and we must set some particular goals to achieve a more global perspective. In my paper, I will focus on legal reasoning and will try to adopt Rescher's distinction of cognitive/practical/evaluative rationality for the purpose of this analysis. The main point of this part will be the evaluation, to what extent risk aversion is connected with rationality. The thesis will be formulated in the following manner: the mechanisms of risk avoidance could serve as local rationality-triggers (as to oppose skepticism in Rescher's terminology and deal with imperfection of our cognitive resources). The second point will be the attempt to show the connection between Bayesian decision theory (which focuses on error minimizing and thus, risk avoidance) and rationality. I will introduce basic formalism of BDT and show how, on that basis, we could formulate the local rationality for legal decision making. Again, the central notion will be the risk and I will present formal mechanism of risk avoidance in BDT. The notion of rationality, as a risk optimizer, will be proposed for this local environment. The last point of the analysis will be the answer to the question to what extent we are free from legal-theoretic assumptions in formulations of rationality. It turns out that the choice of an underlying theory of law will always determine our global notion of rationality but in the local perspective we could formulate general tools and concepts.

Izabela Skoczeń, Why should a lawyer calculate the probability of implicature formation?

This paper aims at providing examples of possible applications of methods for calculating the probability of implicature formation (with the use of the bayesian method) in legal situations. The basis for the present considerations will be the notion of scalar implicatures, based on the gricean approach to Pragmatics. Scalars are based on conventional meanings attributed to words with the use of lexical scales (Horn). Placing a word in a definite position in a scale enables the speakers to attribute it a definite meaning, that does not have to be consistent with the lexical meaning that would be understood with the use of classical logic. The most common and famous example is the expression "some" that "logically" includes the meaning of "all". Nevertheless, the pragmatically enriched meaning, proved experimentally as being developed even by infants in their early stages of development (Sperber, Noveck, Chierchia, Gasti, Foppolo, Barber, Barchach), seems to be "some but not all". This pragmatical statement is based on the assumption, that the speaker would use the word "all" rather than "some" to make the hearer to infer this particular meaning. Numerals such as "one" or "twenty" are also scalar notions. Goodman and Stuhlmüller have developed a method of predicting the probability of definite implicature formation by the hearer, when the hearer knows that the speaker does not have access to full pragmatic data. Such situations normally should lead to the cancellation of standard, conventional, scalar implicatures. As experiments have proven, in contexts with data deficit the probability of definite implicature formation is rather not intuitive. A quite striking example is the following situation: if while describing three objects, the speakers has information concerning the features of only two of them, the hearer seems more prone to infer, that the third item disposes of the same feature while hearing an utterance with the numeral "two", rather than "some". This surprising result seems most vital for lawyers, as it conveys a hidden pattern of linguistic manipulation. The conventional implicature that should be cancelled due to pragmatic reasons is so strong, that it still influences the meaning. Imagine, that we have three suspects A,B,C and we know that A and B were at the crime scene that day. We don't know, whether C was at the crime scene. If the probability of omitting scalar implicature cancellation is higher when using expressions like some, rather than numerals, C's defendant should rather say "Some of the suspects were at the crime scene." rather than "Two were at the crime scene.". The later formulation, according to Goodman and Stuhlmüller calculations, would boost the probability of the court inferring the implicature that C was also at the crime scene that day. This observation opens an entire new range of possibilities of manipulating implicature formation in contexts, where the hearer is aware of the speaker's data being insufficient. It is often the in judicial environments, when the provided evidence is too scarce.

Special working group: Problems in contemporary philosophy of law

Monika Zalewska, David and Goliath? Jerzy Lande's critique of the Pure Theory of Law

Among Polish publications there is a very interesting analysis and critique of Hans Kelsen's opus magnum – Pure Theory of Law done by Jerzy Lande. Point by point he shows the weaknesses of Hans Kelsen's theory. Reading his text the first question which comes to mind is: was Lande right? Did he really unveil most of the weaknesses in Kelsen's legal theory? This question seems to be important from the point of view of Polish contemporary legal theory and philosophy, since Kelsen's theory is still very popular in Poland (even if as reference point). Despite the fact Kelsen's theory is a component of legal thinking in Poland, Kelsen is mostly known from secondary literature, and also Jerzy Lande's publication mentioned above. For that reason I believe that discussing Lande's claims and answer the question how relevant are they and what would be possible Kelsen's response to them is significant and this will be the aim of this paper. First I will present Lande's analysis of law and morality in context of pure theory of law – heteronomy and autonomy. In the end of this part I will focus on Lande's critique of Kelsen's positivistic concept, meaning of phenomenon of law, definition of legal norm which contains assumption that such norm must have an element of coercion. I will try to demonstrate that Lande was only partially right and went a bit too far in his criticism. I will also try to show that this criticism is based on a misunderstanding Kelsen's Pure Theory of Law, since the main book which Lande recalls is *Hauptprobleme der Staatsrechtslehre* – the first Kelsen's book where the concept of pure theory of law is barely outlined. It is possible to find some elements which put in mind famous Kelsen's thought but they only foreshadow the most characteristic elements of pure theory of law. I will also try to show that the task to criticize the first Kelsen's book is rather easy task to do, due to inconsistency of the theory and this inconsistency vanishes for most parts in later phases of Hans Kelsen's thought.

Marcin Matczak, Legal text as a description of a possible world

In this paper I would like to outline a comprehensive theory of legal interpretation based on an assumption that legal text, understood as the aggregate of texts of all legal acts in force at a particular time and place, describes one rational and coherent possible world. The picture of this possible world is decoded from the text by interpreters and serves as a holistic model to which the real world is adjusted when the law is applied. From the above premise I will limit myself to draw two conclusions for how legal interpretation should be carried out. First, I argue that the possible world described by the legal text has to be 'accessible' from the real world, i.e. it has to be feasible to transform the actual world into the described one. Were it otherwise, the possible world could not serve as a model for adjustment. This 'accessibility requirement' imposes obligations on the interpreters to secure the rationality of the possible world decoded from the text. Secondly, I argue for the inevitability of interpretative discretion arising from the requirement to decode a sufficiently 'saturated' picture of the possible world, i.e. possessing enough properties to resemble the actual world. As texts have a limited number of sentences and worlds have an unlimited number of properties, interpreters have to supplement the picture of a possible world to achieve its completeness and coherence. In order to do so they must include some additional, non-predetermined features that fit in with the properties of the world predefined by the legal text. This process of saturation consists of filling in so-called 'places of indeterminacy' (Roman Ingarden). I also elaborate on how such interpretive discretion finds its justification in the will of the lawmaker (although I do not adopt a classical intentionalist stance in this paper).

Marcin Pieniążek, Zastosowanie hermeneutyki Paula Ricoeura w interpretacji tekstu prawnego

W minionych dekadach przedmiot ożywionych badań w teorii prawa stanowiła fenomenologicznie zorientowana hermeneutyka, odwołująca się do dorobku H. – G. Gadamera. Wystąpienie ma na celu wykazanie zasadności badań nad tekstem prawnym podejmowanych z perspektywy koncepcji hermeneutycznej, sformułowanej przez P. Ricoeura. Wystąpienie podzielone jest na trzy części. W pierwszej naszkicowane będą główne założenia hermeneutyki Ricoeura, ze szczególnym uwzględnieniem teorii narracji. Następnie wskazane zostaną jej możliwe implikacje, wynikające m.in. z zastosowania wobec normatyw-

nego tekstu prawnego triady pojęć „działać – opisywać – nakazywać”, scharakteryzowanych w dziele „Soi-même comme un autre”. W części drugiej, z uwagi ścisły związek omawianej teorii narracji z onto – etyką interpretatora, uwypuklone będą te rysy hermeneutyki Ricoeura, które pozwalają wykazać zależność tekstu prawnego i podmiotowo ugruntowanego obowiązywania prawa. W części tej m.in. przytoczone zostaną krytyczne uwagi Ricoeura, sformułowane wobec teorii aktów mowy J. Austina, oraz ich konsekwencje, istotne z perspektywy performatywnej funkcji języka prawnego. W części trzeciej przybliżona zostanie analiza wybranych fragmentów „Poetyki” Arystotelesa, dokonana przez Ricoeura w dziele „Czas i opowieść”. Umożliwi ona, na gruncie omawianej koncepcji hermeneutycznej, uchwycenie związku zachodzącego między abstrakcyjnym i generalnym charakterem tekstu prawnego, a jego zastosowaniem, skonkretyzowanym co do czasu i podmiotu.

Karolina Dobrowolska, Krytyka normatywistycznej teorii Hansa Kelsena w międzywojennej polskiej myśli prawnej

Hans Kelsen to bez wątpienia jeden z najważniejszych filozofów prawa ubiegłego wieku, a jego czysta teoria prawa jest dziełem o niezwyklej wręcz doniosłości dla kształtu obecnej myśli prawnej, szczególnie kontynentalnej. W zasadzie utworzył on zręby dzisiejszego myślenia o prawie, systemie prawnym, sądownictwie konstytucyjnym. Specyficznym przejawem jego oddziaływania jest polska teoria prawa, która w dużej mierze przesiąknięta jest kelsenowskim normatywizmem i operuje wieloma pojęciami transponowanymi właśnie z koncepcji tego uczonego. Paradoksalnie, dzieła Kelsena dla współczesnych mu przedstawicieli polskiej myśli prawnofilozoficznej czy teoretycznej, były przedmiotem wielu polemik i wywoływały ogromne kontrowersje. Kelsen określany był przez nich ironicznie jako „gwiazda” teorii prawa, której koncepcje przyjmowane były za granicą jako swoiste objawienie, jako „prawdziwy początek teorii prawa”, z czym nie zgadzało się wielu polskich naukowców. Kelsen atakowany był z różnych pozycji – poczynając od kwestionowania umiejscawiania prawa w sferze powinności; uwypuklania czysto formalnego charakteru nauki o prawie, sprowadzającego ją do nauki matematycznej, polegającej wyłącznie na sylogistycznym dowodzeniu; oderwania prawa od moralności i innych nauk, takich jak socjologia czy politologia; czy wreszcie z pozycji tomistycznych, prawnonaturalnych, które stoją w oczywistej opozycji do myśli Kelsena. Choć więc w nauce polskiej, również powojennej, trend polegający na krytyce kelsenowskich teorii, zdawał się dominować, normatywistyczna myśl o prawie w jakiś sposób przeniknęła do polskiej nauki i trwale wpłynęła na stosowanie prawa w Polsce. Przejawami tego są przede wszystkim przyjmowanie sylogizmu prawniczego jako wzorca, prymat wykładni językowej czy wreszcie w jakimś stopniu fikcja racjonalnego ustawodawcy, nie mówiąc już o koncepcjach systemu prawnego, hierarchiczności norm i sądownictwa konstytucyjnego. Zasadne jednak, z punktu widzenia rozwoju dzisiejszej nauki o prawie, wydaje się zrewidowanie poglądów Kelsena, w czym w jakiś sposób mogą pomóc burzliwe dyskusje prowadzone przez współczesnych mu naukowców. W moim referacie postaram się nakreślić ogólne zarzuty stawiane Kelsenowi przez takich polskich naukowców jak Znamierowski, Lande, Durks, Martyniak, ze szczególnym uwzględnieniem poglądów tego ostatniego, krytykującego Kelsena z pozycji tomistycznych i nakreślającego problem mocy obowiązującej prawa. Spróbuję również, w miarę możliwości odwołać się do niektórych polemik zagranicznych, zwłaszcza Ericha Voegelina (ucznia Kelsena) i Carla Schmitta. Wierzę, że dyskusja nad normatywistyczną teorią Kelsena nadal jest aktualna i ważna, ponieważ jego wpływ na rozumienie prawa jest niepodważalny, a zbyt często, szczególnie we współczesnym polskim piśmiennictwie pomija się jego postać, choć przecież i dziś polemika z jego myślą wydaje się mieć sens.

Michał Rupniewski, Does law need a touchstone? Kantian “Original Contract” and Rawlsian “Original Position”: Their Meaning and Application to Jurisprudence.

In the proposed talk I intend, firstly, to show a possible way of interpreting the famous Rawlsian figure of original position in Kantian terms. As a further step, I wish to explain the use that a legal philosopher may make of the idea of original position when interpreted in its close relation to the Kantian construction of original contract. Then I try to show arguments in favour of the thesis that law does need a touchstone, i.e. some normative minimum standard that is intrinsic to the concept of law. Finally, I indicate that Rawlsian constructivism seems to be plausible when trying to work out an approach that establishes the fundamental connection between law and extra-legal normativity without calling forth any comprehensive metaphysical view. In the following I sketch out the reasoning.

As many have forcefully argued, Rawls fails to interpret his own conception in Kantian terms, when drawing on purely ethical notions like autonomy of the will, noumenal selves, and the kingdom of ends (he does it in §40 of his Theory of Justice). One may nevertheless deem Rawls close to Kant, mostly through the connections between the two political philosophies. Namely, although the original position (see esp. TJ, §22-24) does not manage to represent Kantian practical reason in the domain of ethics, it is still deeply intertwined with the Kantian notion of the original contract known from Rechtslehre (AA VI, 315f). In both cases (i.e. Rawls and Kant) we have rational agents who seek fair terms of their public association, or mutual cooperation. The terms of this association are to be acceptable for all as free and equal persons. However, in case of original contract as well as the original position, those terms are not to rule all possible forms of cooperation, but merely something Rawls calls “basic structure of society”. It means that if one was to reconstruct a Kantian doctrine of public reason, it would turn out very close to that of Rawls.

When interpreted in such way, the original position turns out to be a philosophical device that represents not merely a conception of social justice, but also, the public principles of reciprocal cooperative action, i.e. the principles of right. The latter may constitute a sufficient “touchstone” for laws. The extra-legal normative standards are specified by the formal constraints of the concept of right (TJ, §23), and the idea of the agreement behind the veil of ignorance. This “touchstone”, as I shall argue, may be easily applied to constitutional law, judicial reasoning, and the law-making process, with no need for reference to any metaphysical “natural law” doctrine.

Franciszek Strzyczkowski, State of Theoretical Debate On the Constitutionalization of European Union

This paper contributes to the theoretical debate on the model of governance in the European Union by providing an account of European constitutionalism and the process of continuous constitutionalization of the European treaty system. Recent modifications in the unique institutional structure of the European Union, after the failure of Constitutional Treaty and entering into force of the Lisbon Treaty, indicate that theoretical analysis of that process through which Europe’s normative bases are shaped can be a great mechanism for better understanding the changes that took place throughout the development of the European integration and the phenomena of European constitutionalism itself. This paper discusses the notion of constitutionalization as an evolutionary process, having non-fixity as a main feature, and being balancing in nature. It is important to analyze these characteristics since, within the European legal order, many different constitutional traditions meet increasing ambiguity of what “constitutionalization” and “constitution” mean. Assuming that one theoretical understanding of constitutionalization as applied to European integration can have a more profound legal and political implication, it follows that depicting the most prominent attempts of capturing it theoretically remains essential for further development of the European legal order. Paradoxically, an unstable economic situation and its resultant overreaching and predominant negative influence over all of the Member State, might catalyze a redefinition of the Europe and reinvigoration of discourse on European constitutionalism.

Olha V.Shvets, Faces of Bankruptcy of Ukrainian airline company “Aerosvit”

Have you ever wondered what bankruptcy looks like? What does it mean to be affected by the economic downturn? What does make large companies initiate bankruptcy proceedings? In addition, largest Ukrainian airline company “Aerosvit” that had a dominant position in the market confirmed on January 4, 2013 that it had filed a petition with the Economic Court of Kyiv region to “initiate bankruptcy proceedings as the way out of sectoral crisis” for the purpose of “commencing reorganisation procedure, restoring solvency and ensuring fulfillment of commitments to its creditors in full”. The airline said it was “continuing operations” during this period, suggesting this is more of an administration or an equivalent to US Chapter 11 than a full bankruptcy and closure. The process was launched, according to the airline, to restore its operating efficiency and increase revenue flows. As is known to all, on December 27, 2012, the airline company “Aerosvit” had a debt of UAH 4.27 billion to its creditors. On September 30, 2012, the total assets of AeroSvit stood at UAH 1.467 billion. According to RBC Ukraine company “Aerosvit” intended to cede part of its flights competitor - “Ukraine International Airlines’ (UIA), to serve as a marketing partner, reduce staff and expenses of the company. Obviously, that company is seeking

for moratorium that purpose is not to continue to do business but to find a better way of liquidation for creditors than in bankruptcy proceedings. Court declare moratorium and appoints an administrator who considered restructure the company however such restructure is in interest of company directors. The court may either allow the rehabilitation proceedings or dismiss the motion if it finds that the data provided not true or that the rehabilitation plan does not guarantee the future capacity of the debtor to meet its debts. Bankruptcy laws vary in different countries but still it can be the really right option if financial situation demands such opportunity. One of salvage methods could be the sale or pledge of fixed assets including shareholdings. For sure, shareholders wishing to take restructuring measures may be able to do so. This includes the right to sell their shareholdings. However they must convince the administrator/liquidator that such restructuring is the best solution not for the company but for the creditors. Nevertheless, the Kyiv Economic Court of Appeals on February 5, 2013 cancelled a decision of the Economic Court of Kyiv region to institute proceedings on the bankruptcy of PJSC AeroSvit. Is it really failure and company struggling to pay their bills and falling more and more behind? This try to declare bankruptcy makes us to infer that the aim is to discharge all of debts, claims of the creditors. Furthermore, experts are talking about duopoly of Ukraine's aviation market of two largest national carriers: Aerosvit and UIA. The owner of "AeroSvit" Igor Kolomoisky doesn't comment troubles of company at all, that's why appeared version that the mechanism of restructuring "Aerosvit" is fiction bankruptcy scheme. Moreover, information that the owner of "AeroSvit" involved in controlling a competitor flights UIA is not refuted. That is why, we can't affirm that the decision of Kyiv economic court of Appeals is illegal. Consider the following scenario(other face). Imagine that UIA will become main investor of distressed Aerosvit in rehabilitation procedure. By the way, investors acquire ownership rights to property of the debtor in accordance with the Ukrainian law and the rehabilitation plan as a profit from investment in firms undergoing reorganization following a bankruptcy filing. In this context if assets transfer to UIA debts of insolvency company. As result this company could be liquid with the reason of paucity of funds. That's mean that bankrupt cannot fully satisfy all its desired ends. Unsecured creditors will either receive no distribution at all or will receive a minimal payment on their claims. The end or just rebuilding after bankruptcy: new start, business from new page without any debts. Bankruptcy of "Aerosvit" has got at least two faces and what is true, what is false face – we will see. Looks like we need more active intervention of state government to avoid monopoly and abuse of rights and we need to protect interests of all consumers and employees. We should remember that claims of employees, accident insurances and pension fund are privileged. By the way, travelers with tickets for a Kyiv-Warsaw flight complained that they missed the Euro 2012 opening ceremony in Warsaw on June 8 after a three-hour delay. According to media, company strongly interferes salaries, severance payments and issuing official documents on wages. So, the way to find out if bankruptcy is the only answer for "Aerosvit" is protection not only by establishing rights but in its implementation, but also investigation of all circumstances of the case.

Michał Araszkievicz, Legal Theory in AI and Law

The aim of the paper is to focus on legal-theoretical problems in AI and Law research. There is a tension within this scientific domain between practical aims of the constructed systems and theoretical background of legal reasoning. Several AI and Law intelligent systems are inspected as regards theoretical assumptions of legal reasoning they adopt.

Yi-An Sun, Interface of Jurisprudence and Semiotics , a study of post-structuralistic legal methodology : From Text, Intertext to Poetic Wisdom.

Among the modern law cases and judgment, legal disputes sometimes appears on the dilemma issues of science, technology and society change. They are called hard cases in jurisprudence. Law science and the logic of reasoning, rationality become more important.

The American semiotics founder Charles Pierce established a good view of dynamic theory and pragmatism philosophy. He also influenced the Justice Wendell Holmes and made the U.S. legal theory in legal realism from the positivist and pragmatic view. The law scholar Ronald Dworkin and Richard Posner both state the hard cases from the different literary theory , in this legal realism tradition. In the book "Law Empire" ,Dworkin creates a Hercules image of superman Justice, and the asthetic chain novel for better judgment enterprise.On the other hand, in "Law and Literature" Posner examine literature and

rhetoric function of judgment and legal texts. Semiotics in Europe derives from the Swiss linguist Ferdinand de Saussure, He establishes a signified and signifier module of symbol different from Pierce. After Saussure, the France semiotician Roland Barthes constructs a two-semiological system and myths of the semiotics system, his student Julia Kristeva therefore go further into "intertextuality" semiotics theory.

Although intertextuality (intertext) concept derives from the Russian writer Bakhtin's poetic language, the Italian law philosopher G.Vico has also constructed a "poetic wisdom" in his book "New Science". To study semiotics from the poetic language and poetic wisdom, multiple logical and irrational philosophy, the post-structuralist thought and legal philosophy of semiotics have linked a key integration. We find legal pragmatism, semiotics, poetic language has many similar claims.

Recently, law and literature studies could be divided into "literature in the law" and "law in literature" category, this thesis belongs to the latter. It is jurisprudence in comparative literature, semiotics. From semiotics theory and theoretical literature in the main text, we would return back the basis of jurisprudence in law context, to review legal theories to explore the legal pragmatism demonstrated on hard cases and legal reasoning proposition, applying semiotic theory to analysis.

This paper is based on the theory of semiotics, from the structure study of post-structuralism, then poetic wisdom and poetry of language, in the end of the analysis, we returns to the legal philosophy of pragmatism, hard cases analytical views, it's argued in five parts: 1 the structure of European and American semiotics 2. Text theory of intertextuality 3. Construction of poetic language poetic wisdom 4. Intertextuality ,poetic wisdom to legal pragmatism 5. Conclusion and future.

Oskar Pogorzelski, Językoznawstwo kognitywne a prawny obraz świata

Twierdzenie, że rzeczywistość społeczna wpływa na językową postać wypowiedzi, a także, że język kształtuje nasz sposób postrzegania i odbierania świata, w tym kultury – a co za tym idzie także prawa, jest powszechnie przyjmowane. W swoim referacie chciałbym przedstawić aktualne spojrzenie na powyższą tezę w odniesieniu do kształtowania obrazu świata przez język prawny i prawniczy. W tym celu posłużę się najnowszymi koncepcjami wypracowanymi przez nowy nurt w językoznawstwie jakim jest bez wątpienia językoznawstwo kognitywne. Centralnym pojęciem językoznawstwa kognitywnego jest pojęcie językowego obrazu świata, a więc sposobu, w jaki język ujmuje (konceptualizuje) rzeczywistość. Termin językowy obraz świata jest polskim odpowiednikiem niemieckiego terminu Sprachliches Weltbild, wywodzącego się z XIX-wiecznej koncepcji W. Humboldta, przyjmującego, że w języku zawarty jest swoisty ogląd świata, wewnętrzna forma, która pośredniczy między językiem a światem. Koncepcję tę rozwijało następnie językoznawstwo niemieckie pierwszej połowy XX wieku. Językoznawcy amerykańscy E. Sapir i B. L. Whorf, badając języki indiańskie, stwierdzili uderzającą odmienną tych języków w stosunku do języków indoeuropejskich i wysunęli hipotezę o zależności języka od kultury i warunków życia: warunki kulturowo-społeczne wpływają na kształt języka, a następnie język determinuje sposób ujmowania świata. Widzimy świat przez „okulary” nałożone przez język. Pojęcie językowego obrazu świata odpowiada mniej więcej temu, co kognitywiści z kręgu amerykańskiego ujmują jako „konceptualizacja świata zawarta w języku”, a językoznawcy rosyjscy określają mianem „naiwnego obrazu świata, utrwalonego w języku”. Językoznawstwo kognitywne, którego jedną z głównych idei jest przekonanie, że w języku odbija się swoista kategoryzacja i konceptualizacja świata, otworzyło szerokie perspektywy dla systematycznych badań porównawczych, wykrywających różnice i podobieństwa w językowych obrazach świata, charakteryzujących poszczególne języki. Należy przy tym stwierdzić, że język prawny wyznacza specyficzny obraz świata, który różni się od obrazu świata przedstawionego za pomocą języka potocznego, ponieważ oba te języki w sposób odmienny kategoryzują doświadczenie, wprowadzając odmienną od języka potocznego dystynkcję. Za pomocą wypowiedzi performatywnych język prawny w pewien sposób wzbogaca świat, kreując pewne zjawiska społeczne i instytucje prawne do których te wypowiedzi się odnoszą.

Katarzyna Szczepańska, Krytyka pozytywistycznych definicji prawa – Robert Alexy i teza o dualnej naturze prawa

W ramach pozytywizmu prawniczego prezentowane są różne stanowiska – wszystkie je jednak łączy teza głosząca rozdział prawa i moralności. Teoria Roberta Alexego głosi natomiast, że zarówno definicyjnie jak i normatywnie istnieją niezbędne związki między prawem a moralnością. Uzasadnienie tej tezy oparte jest na czterech podziałach odnoszących się do definicji (pojęcia) prawa. Pierwszy polega na podziale

tych definicji na te, które zawierają odniesienie do pojęcia obowiązywania prawa oraz na te, które takiego odniesienia nie zawierają. Drugi podział dotyczy pojęcia systemów prawa jako systemów norm albo jako systemów procedur. Trzeci podział polega na wyróżnieniu perspektywy obserwatora i perspektywy uczestnika. Czwarty zaś podział opiera się na dwóch różnych rodzajach związków prawa i moralności: na związku klasyfikacyjnym (gdy zostanie stwierdzone, że norma albo system norm, które nie wypełniają jakiegoś określonego kryterium moralnego nie są normami prawnymi albo systemami prawnymi z powodów definicyjnych czy normatywnych) i na związku kwalifikacyjnym (gdy zostanie stwierdzone, że normy albo systemy norm, które nie wypełniają jakiegoś określonego kryterium moralnego mogą być normami prawnymi albo systemami prawnymi jednakże są określane jako wadliwe normy prawne czy też wadliwe systemy prawne). Ponadto w ramach perspektywy uczestnika (w szczególności w odniesieniu do pojedynczych norm) zaprezentowane zostaną argumenty przemawiające przeciwko pozytywizmowi, w oparciu o takie kryteria jak poprawności, język, jasność, efektywność czy pewność prawa. Podsumowanie stanowić będzie zaprezentowanie postawionej przez prof. Roberta Alexego tezy o dualnej (dwoistej) naturze prawa, która głosi że na pojęcie prawa składają się zarówno jego realny (faktyczny) wymiar jak i wymiar idealny.

Mateusz Pacak, Marcin Banasik, Doświadczenie prawne jako jedyne źródło normatywności?

Niniejszy referat ma na celu zaprezentowanie alternatywnej koncepcji normatywności. Alternatywnej zarówno ze względu na stanowisko monistów i dualistów, jak i wobec „trzeciej drogi” Poppera wspieranej modyfikacjami zawartymi w ostatniej książce Bartosza Brożka „Normatywność prawa”. Podstawowym pojęciem jakimi autorzy posługują się w niniejszych rozważaniach są pojęcia „intuicji” i „doświadczenia”. Intuicja jest to pewien przymiot przynależny ludziom, jako istotom inteligentnym, który może zostać określony jako zdolność do myślenia abstrakcyjnego. Doświadczenie natomiast przypisuje intuicji treść i w ten sposób staje się podstawą ludzkiej decyzji. Do doświadczenia zaliczają autorzy wszelkiego rodzaju przeżycia psychiczne, emocje, spostrzeżenia, odczucia, wiedzę, wykształcenie, właściwości psychiczne. Tym samym treść prawa (albo raczej – reguły) jest elementem doświadczenia, które roboczo nazwalibyśmy doświadczeniem prawnym. Owo doświadczenie prawne jest lub nie jest podstawą decyzji jednostek. Innymi słowy, autorzy twierdzą, że reguły nie determinują ludzkich zachowań, a jeżeli tak – to wyjątkowo. Określone zachowanie jednostki wynika z jej dążenia do konkretnej zmiany rzeczywistości (sfery bytu), a przy tym jednostka kieruje się doświadczeniem. Zdaniem autorów okoliczności kierowania się doświadczeniem prawnym (czyli regułą lub regułami) można przypisać cechę losowości. Jest to swoista modyfikacja fizycznej zasady nieoznaczoności Heisenberga: nie możemy z dowolną dokładnością ocenić, czy jednostka w danym działaniu kierowała się doświadczeniem prawnym, czy może innym elementem doświadczenia. Prawo ma charakter konceptualny, abstrakcyjnym pomyślany, co zbliża autorów do dualizmu. Reguły to nie jest jednak odrębny świat, sfera powinności, tak jak chciał Kelsen. Każda norma koresponduje z rzeczywistością poprzez hipotezę zawartą w jej strukturze. Można więc powiedzieć, że norma zawsze jest elementem bytu, jeżeli istnieją jednostki które się nią kierują. Odpowiadając na pytanie, czy reguły są obiektywnymi racjami działania autorzy odpowiadają: reguły są lub nie są obiektywnymi racjami działania, co wynika z przyjętego przez autora schematu podejmowania decyzji przez jednostki. W pierwszej części niniejszego referatu autorzy w krótkich słowach pragną przypomnieć najważniejsze poglądy na powstanie i obowiązywanie norm prawnych (czy szerzej – reguły). W drugiej części zostaną wyjaśnione pojęcia fundamentalne z punktu widzenia zarysu teorii prezentowanej w niniejszym wystąpieniu – pojęcie intuicji oraz doświadczenia, w tym doświadczenia prawnego. Część trzecia zostanie poświęcona Część czwarta, której można przypisać funkcję podsumowującą, znajdują się odpowiedzi z punktu widzenia prezentowanej tutaj teorii na cztery pytania B. Brożka, składające się na zagadkę normatywności: ontologiczne, epistemologiczne, o normatywność sensu stricto oraz psychologiczne.

Ryszard Bobrowicz, Metaphysics strikes again!

We rarely reach out for metaphysics in our contemporary thinking about law. In fact, the domination of positivism reduces a legal debate to the philosophy of language and epistemology. In this paper I aim to prove that this trend is improper and wrong because this way the foundations of law rip out and law becomes a senseless tool, no more connected with the nature. Of course, modern legislators do not completely forget about metaphysics. They project the rules including basic principles of reality, but lacking the consciousness, which poses problems and contradictions as they lose some or are not even

fully aware of their existence.

This paper aims to show that - firstly - law is strictly connected with being and - secondly - metaphysical reflection is both practical and necessary. To prove this, it will recall Marcin Matczak's theory of law as a projection of possible reality. It states that law creates new reality - the image of the future the legislator desires. The construction of such image must be conducted while taking into account some basic rules of metaphysics. In the creation of law the legislator must not only think about his will, but also about principles of reality in which the law should be realized. Otherwise, no one will comply with it and the whole system will collapse someday. Transcendentals do play a special role in here - they show the true nature and properties of every existing being. They also answer many questions of contemporary legal debates, such as beauty explaining human aspiration towards excellence or wrongness of pornography. Transcendentals also serve those who are applying the law because they provide them with tools in the process of interpretation of legal norms.

To exemplify such thinking this paper in the end recalls Mieczysław Krąpiec or Bertold Wald, who are the representatives of modern metaphysical reflection on law.

Krystian Tews, Compatibilism and incompatibilism and their implications for morality and law. Critics of the concept.

The paper will shortly draft the main arguments for each concept, after describing the field of philosophy in which both theories exist. The philosophical inquiry on the "free will problem" and how different thinkers approach this is going to be in this paper. Subsequently, both concepts are going to be confronted with critics and thoughts against their core standpoints and consequences which ensue from their assertions and theorems. Furthermore, a general conclusion will be made emphasizing the role of the critic in problem resolution. Since some of the relevant arguments on this topic have been exposed, there will be place for considering whether there are in result implications for law and morality and, if so, how does it evince nowadays. What kind of change will each idea bring to the view on morality and how will this correspond with law is going to be disputed in this paper. The summary will not only question whether the idea of compatibilism or incompatibilism may be disproved or refuted with critic arguments but moreover it will present some relevant links to the morality and law sphere since the summary will cover how the two concepts implicate moral issues and law itself.

Wojciech Ciszewski, Czyja bezstronność? Jaka neutralność?

Kwestia znaczenia zasady neutralności państwa w ramach demokracji liberalnej, z całą pewnością, urosła w drugiej połowie XX wieku do miana jednego z najważniejszych i najciekawszych sporów toczonych w ramach współczesnej filozofii politycznej. Zwolennicy liberalnej neutralności (R. Dworkin, Ch. Larmore, B. Ackerman) broniąc swojej doktryny do dzisiaj zmuszeni są toczyć polemiki na różnych frontach: z jednej strony ze stanowiskami perfekcjonistycznymi (J. Raz, V. Haksar), a z drugiej strony z przedstawicielami myśli lewicowej (M. Walzer, R. Arneson). O doniosłości doktryny dla współczesnego liberalizmu świadczą najlepiej słowa R. Dworkina, który scharakteryzował ją jako system nerwowy demokratycznego państwa. W ostatnim czasie waga i znaczenie neutralności zostały dostrzeżone również na gruncie polskiej myśli teoretyczno-prawnej o czym świadczą prace m.in. W. Sadurskiego oraz W. Brzozowskiego.

Celem referatu będzie zmierzenie się z argumentacją kwestionującą zasadność przywoływania zasady neutralności jako wzorca użytecznego do oceny regulacji prawnych. W oparciu o osiągnięcia anglosaskiej myśli politycznej autor będzie dążył do wskazania błędów w pojmowaniu zasady neutralności oraz wypracowania takiej jej formuły, która będzie odporna na zarzuty o zakamufLOWaną stronniczość.

Linia krytyczna wobec zasady neutralności w polskiej literaturze sprowadza się najczęściej do całkowitego zanegowania jej użyteczności w postaci ostrego przeciwstawienia, z jednej strony, neutralności światopoglądowej, a z drugiej strony, wartości. Przybiera ona, mniej więcej, taką postać:

(1) Zasada neutralności światopoglądowej oznacza powstrzymanie się od działań ukierunkowanych na realizację wartości

(2) Wszystkie działania prawodawcy oraz innych władz publicznych są, ze swojej istoty, działaniami ukierunkowanymi na realizację określonych wartości Stąd: nie jest możliwe działanie prawodawcy, a także innych władz publicznych pozostające w zgodzie z zasadą neutralności światopoglądowej

Powyższa argumentacja zasadza się, skądinąd, na jednej słusznej i jednej błędnej przesłance, która

to, w konsekwencji, wypacza treść wniosku. Niewątpliwie należy przyznać krytyce rację jeśli chodzi o przesłankę (2), tj. działania władz publicznych są działaniami mającymi na celu zrealizowanie określonych założeń – ważkich z punktu widzenia publicznej aksjologii. Niezależnie czy chodzi o efektywność gospodarczą, zabezpieczenie społeczne, ochronę zdrowia, promocję kultury czy bezpieczeństwo za aktywnością władz publicznych powinna kryć się określona wizja dobra publicznego. Zasadniczy błąd kryje się w przesłance (1) zakładającej, że neutralność należy rozumieć jako niezależność od wartości. Neutralność bowiem sama w sobie jest konceptem normatywnym, którego celem jest ewaluacja określonych rozwiązań prawnych. Jeśli ma stanowić punkt odniesienia dla działań o charakterze normatywnym to sama musi się opierać na określonej aksjologii. Problem, w jaki sposób należy odczytywać tę aksjologię oraz, jakie rozumienie neutralności najbardziej do niej adekwatne oraz użyteczne dla potrzeb analiz prawniczych, będzie stanowił główne zagadnienie dociekań przedstawionych przez autora w referacie.

Maciej Juzaszek, How law affected morality and what does it mean for legal luck?

In 1976, Bernard Williams and Thomas Nagel initiated discussion in ethics concerning the influence of luck on agent's moral responsibility. Their idea was that on the basis of morality we can distinguish two intuitions. First one, called „control principle”, states that agents can be morally assessable only to the extent that what they are assessed for depends on factors under his control. Second intuition, abstracted mainly from the everyday moral practice, proclaims that agents can be morally assessable for what is beyond their control. Therefore, if someone believes that moral luck (ML) exists, basically supports the statement that a person can be morally responsible for some of the events that go beyond her control. On the contrary, someone who believes that moral luck does not exist, claim that a person can be morally responsible only for what depends on her, which she can control. These two intuitions are opposite and if it is true that we usually wish morality to be consistent normative system, we have to explain this contradiction.

In recent years, the analogous problem in the law has becoming more and more popular and analyzed in greater depth. Of course, nobody doubt that there is legal luck (LL), it often happens that a person is legally responsible for something beyond her control. Another question, however, is whether there should be LL, that is whether it is morally acceptable.

In my previous research, I dealt with the possible relationships between ML and LL and I came to the conclusion that we can distinguish three types of them: (1) independence, (2) dependence of LL on ML and (3) inverse dependence. I have tried to show that the most likely candidates for the true relationship between ML and LL are (1) and (2) and there are a lot of arguments for superiority of (2) over (1). But what about (3)?

There are critical voices, eg. Anscombe's, claiming that originally morality was something completely unlike law. Therefore, maybe luck was characteristic for legal responsibility (there was LL) but did not exist on ground of moral responsibility (there was no ML). Older concept of morality was different from the modern one, it did not contain e.g. concepts of rights and obligations, so it is possible that it did not contain ML too. ML appeared only when morality began to resemble law. If so, then maybe we should not seek a solution of LL in ML because LL is more original concept?

There are only few traces of this idea in the literature (eg. Nelkin, Rosebury, Enoch) but I find all of them completely unconvincing. That is why I will defend in my paper the claim that it really does not matter if LL was original with respect to ML, because nowadays the solution of the former should be sought in the latter. Moreover, I will strengthen my thesis by showing that ML is deeply rooted in european ethics from ancient times so it is at least as original as LL.

Filip Gołba, Some remarks on objectivity and determinacy of law

The purpose of this paper is to present some of the discussions over the notions of legal determinacy and objectivity of law, together with the presentation of the relations between them. Its first and more extensive part will be devoted to careful analysis and explanation of both, which is essential in order to avoid confusion between these two related but distinct concepts, while the second will concentrate on the aforementioned relations. Firstly, the differentiation among the determinacy of reasons and determinacy of causes will be introduced, which is going to be followed by enumeration of various senses which might be attributed to the claim that law is or is not determinate. Secondly, the discussion of the issue of

objectivity of law will be presented, which is presumed to constitute majority of the paper as the notion of objectivity seem to be more complex and require exhaustive philosophical discussion. After thorough explanation and consideration of several senses of objectivity, it will be deliberated in which senses law might be said to be objective. Afterwards arguments in favor of objectivity of law will be compared with these formulated in discussion over objectivity of morality. The result of the latter is especially crucial if one adopts the view on legal rules advocated by Ronald Dworkin. At the end, some comments on the issue whether taking a particular standpoint in debate on legal determinacy implies a particular view on the objectivity of law are going to be made. Although some recourse to historical disputes over the determinacy and objectivity of law is inevitable, the paper will be focused on modern debates on that topics.

Rafał Michalczak, Right to privacy – cognitive science approach

Privacy rights are, generally speaking, response for development of new communication technologies. They are strictly connected with expansion of the Internet and all of its tools in the modern world. But it also may be linked with another disciplines. I would like to show problems which could arise with the privacy rights in the light of interdisciplinary study of cognitive sciences. The cognitive science is combination of many disciplines: psychology, neurobiology, linguistics, philosophy, artificial intelligence, anthropology. I will focus on its philosophical and anthropological issues. I claim, that this particular human right may be influenced not only by philosophy of artificial intelligence but also by philosophy of neurosciences (or, strictly speaking, neuroethics). After general description of role of the right to privacy in current society I would like to take into consideration two kinds of problems. First will be related to philosophy of artificial intelligence. I will focus on the issue of ascription of knowledge to artificial agents. I will try to show that processing of vulnerable data (e.g. information from mails) by software agents may be very problematic. Especially I claim, that such situation can be seen completely different due to model of software agent we agree on. On the one hand it could be perceived as great violation of right to privacy – because every obtained knowledge is ascribed to corporation, which uses such software agent. On the other hand (which I think is more intuitive) is ascribed to artificial being and it isn't simply transmittable to owner of the agent. Second will be related to neuroethics – discipline which emerged from psychology, neurobiology and philosophy. Modern technology is still becoming better in, metaphorically speaking, reading human mind. It may bring many concerns. Nowadays scanning methods could reveal information (e.g. during criminal process) which one may want to hide. Brain scanning could be considered as self-incrimination which states in contradiction with many regulations of right of defense. But from the other hand it could be considered as another type of real evidence (where the brain is treated as material object). I would like to show pros and cons of both solutions.

Maciej Ostrowski, Role of unconscious processes as deforming factors in decision making process. Naturalistic approach towards theories of argumentation

1940's and 50's brought a crisis to legal positivism. Questioning syllogistic form of law interpretation, theorists of law have formed a set of theories, that aimed to base its considerations at the idea of justice. It led one of leading theorists of argumentation- Chaim Perelman to rediscovering and redefining rules of rhetoric. Theories of argumentation emphasise the fact, that in situation of legal discourse, many arguments towards different decision can be made. The court decision will choose more appropriate solution, after hearing both of the lines of argumentation. In consequence, some of the arguments can be ignored, in favour of others. These theories, however, do not explain the decision making process in exclusively descriptive manner. They try to form norms, that would work not only in order of justification, but in court discourse as well. Legal philosophers, like Robert Alexy, or Neil MacCormick have been trying to form rules for sides of discourse, in consequence, creating entity that could have an influence for courts sentences. The aim of creating such system of arguments and rules of their application, was to acquire a fair sentence. Nowadays, we are aware, that arguments described by mentioned theorists, are not the only factor, that shapes courts decision. Sentence „ The law is, what judge have had on breakfast” as rather frivolous description of legal realism, aims to show the fact, that judge, as human being is encumbered with mistakes, caused within frames of System 1 – the subconscious processes in brain, that have a significant role, especially in assessing evaluative criteria. Modern cognitive sciences enable to find

dependences, that on a first sight can seem to be accidental. Phenomenons like hindsight bias, described by D. Hardman, or heuristic hooks, described by Kaheman and Tversky, or dependencies between outlook of suspect and conviction rate, researched by David Eagelman, may have an impact on the final decision of the Judge. The role of intuition is therefore described within the frames of realistic theories of law. Situations in which described processes have an impact for decision can be hard to find, especially, when analysing justification of a sentence. Polish courts tend to present their sentences as logically inevitable, linear arguments, that do not reflect the very process of decision making. Research in described field may restrict some of the effects, that subconscious processes have on courts final decision. It has been proven, that the fact of awareness, that one is influenced by such phenomenon can by itself restrict its effects. It also emphasises the meaning of other methods of objectification of decision.

Research abstracts session

Marek Jakubiec, Problem semantycznych forteli, czyli o roli filozofii prawa w społeczeństwie demokratycznym

Podczas analizy dyskursu, z jakim mamy do czynienia w państwach demokratycznych, wychodzi na jaw wiele niepokojących zjawisk. Jednym z nich jest fakt, iż strony podejmujące temat regulacji prawnych niejednokrotnie, oprócz oczywistej manipulacji i stosowania argumentów ad personam, posługują się pewnymi pojęciami, w sposób gruntowny zmieniając ich znaczenie. Może to wprowadzać inne osoby w błąd. Pojęcia te, co istotne, dotyczą kwestii niezwyklej wagi w demokracji. Doprowadza to do sytuacji, w której pojawiają się postulaty de lege ferenda oparte na błędnej argumentacji, a z uwagi na fakt, iż użyte pojęcia określają w swym pierwotnym znaczeniu coś pozytywnego i pożądanego, spora część obywateli takim propozycjom nie chce się przeciwstawić z uwagi na obawę przed swoistym ostracyzmem, czyli próbą usunięcia ich z grona ludzi, których pozytywne cechy, wyrażane przez niektóre z tych pojęć, charakteryzują. Jest to zjawisko niebezpieczne dla społeczeństwa demokratycznego, w którym prawo (lub przynajmniej niektóre akty prawne) winno być wynikiem racjonalnego dyskursu, którego uczestnikami są przedstawiciele wielu środowisk, reprezentujący różne poglądy. Nie tylko sprzyja ono pogłębianiu podziałów społecznych, ale może stanowić podstawę nieracjonalnych decyzji ustawodawcy. Wydaje się, że jedną z twarzy współczesnej filozofii prawa powinno być wskazywanie na owe uproszczenia i nadużycia. Analiza języka debaty, której rezultatem są niektóre akty normatywne, powinna być zadaniem nie mniej istotnym niż refleksja nad istotą prawa i jego rolą w społeczeństwie. To jej oblicze, obok czysto teoretycznego, jawi się jako coraz bardziej potrzebne. W trakcie wystąpienia przedstawię kilka przykładów pojęć, które padły 'ofiarą' owego semantycznego fortelu, a także odwołam się do publikacji wybranych filozofów prawa, którzy podejmowali refleksję nad rolą racjonalnego dyskursu w procesie stanowienia przepisów prawa.

Anna Koropczuk, Cultural defence

Zagadnienie cultural defence (tj. obrony przez kulturę) staje się coraz częściej poruszonym zagadnieniem zarówno przez teoretyków, jak i praktyków prawa. W dobie multikulturalizmu (a może obecnie winno się mówić kultury multikulturalizmu) i zwiększającej się ilości mniejszości kulturowych, etnicznych - także w Polsce, styk różnych kultur staje się niezmiernie istotnym zagadnieniem. Z perspektywy prawników, filozofów prawa wręcz koniecznym do zgłębienia i analizy. Czym jest cultural defence, czy jest dla niej miejsce w porządku prawnym Rzeczypospolitej Polskiej, a może w argumentacji prawniczej - będzie przedmiotem mojego wystąpienia.

Referat, w zamierzeniu, będzie składać się z kilku części. Zagadnienia pierwszej z nich oscylować będą wokół zagadnienia multikulturalizmu w ogólności, jak i pojęcia obrony przez kulturę. W niniejszej części będę starała się wykazać jak może być pojmowana kultura na gruncie porządku prawnego Rzeczypospolitej Polskiej, by móc konstruować pojęcie obrony przez kulturę. Druga część pracy to próba wskazania elementów jakie składają się na cultural defence. Zarówno jej pozytywne, jak i negatywne jej aspekty. Elementy te zostaną wykazane na gruncie orzeczeń różnych sądów i argumentacji przez nich stosowanych. W obecnych czasie wspomniane rozstrzygnięcia stały się nie tylko fundamentem, ale i ramami w jakich funkcjonować może cultural defence. Niniejsza część to także dywagacje na temat tego jakie zachowania mogą być objęte obroną przez kulturę. Czy w tym zakresie mamy do czynienia tylko ze sprawami karnymi czy także z cywilnymi. W końcu to także próba dostrzeżenia tych problemów na gruncie polskiego porządku prawnego. Trzecia część, to analiza wydźwięku jaki niesie ze sobą obrona przez kulturę. Zagrożenia, ale i pozytywne elementy tak ukształtowanej (i tu pytanie) argumentacji prawniczej, praktyki sądowniczej czy może litery prawa(?). Wokół prób ujęcia obrony przez kulturę oscylować będzie ostatnia część referatu.

W mojej ocenie problem cultural defence jest emanacją jednego z wielu różnych problemów współczesnej filozofii prawa. Próba jednolitego pojmowania i ujęcia obrony przez kulturę, na gruncie porządku prawnego i kultury prawnej nie tylko Rzeczypospolitej Polskiej, ale i współczesnej Europy jest jednym z większych nierozwiązanych problemów nauki prawa. Szczątkowa analiza tego zagadnienia będzie przedmiotem mojego wystąpienia i referatu na konferencji.

Przedmiotem mojego referatu będzie problem filozofii prawa w świetle twórczości Grzegorza Leopolda Seidlera. Jego stanowisko ulegało zmianie i ewolucji. Moim celem będzie przedstawienie jego „drogi” ku filozofii prawa oraz – charakteru i funkcji tej dziedziny. Jak sam przyznał w pracy opublikowanej w 2000 r. „kiedyś odpowiadał mi monizm głoszony przez psychologizm Petrażyckiego usiłujący usprawnić ustroj przez właściwe uformowanie psychiki społeczeństwa – jego świadomości. Potem widziałem w marksizmie jedyną naukową metodę, pozwalającą celowo i skutecznie kształtować życie społeczeństwa. Ale kiedy poznałem prof. I. Berlina i jego prace naukowe, uświadomiłem sobie, że ludzie dzięki swym wolnym wyborom przejawiają różnorodność świadcząca o ich człowieczeństwie. Wszelkie zaś monistyczne tendencje uszczęśliwiania ludzi na siłę są zbrodniczym uniformizmem, niszczącym miliony ludzi w imię przeróżnych »izmów«, czego dowiodły totalne reżimy naszego stulecia” (G. L. Seidler, *W poszukiwaniu idei ustrojowej*, Lublin 2000). Należy podkreślić, że Autor postulował uprawianie refleksji filozoficzno-prawnej, i to jako odrębnej dyscypliny prawniczej, jeszcze w okresie dominacji marksistowskiej teorii państwa i prawa. Od początków swej twórczości uważał, że refleksja nad prawem nie może ograniczać się tylko do analizy samego tekstu. Takie ujęcie uważał za poważne uproszczenie zjawiska prawnego. Aktywnie uczestniczył i miał poważny udział w wypracowaniu nowego paradygmatu prawa i prawoznawstwa, a mianowicie „wielopłaszczyznowego badania prawa”, który jest trwałym osiągnięciem polskiej nauki prawa. Odrzucił obowiązujący paradygmat naturalizmu metodologicznego (właściwy również dla marksizmu). Uznał także postulat wielopłaszczyznowego badania prawa za niewystarczający, gdyż nie daje nam wiedzy o ideach, które inspirują określony system prawny. Nie wiemy – pomimo tych badań – jakie miejsce zajmuje prawo w systemie obowiązujących wartości, nie wiemy wreszcie, jakie są relacje między prawem i kulturą. W swoim ujęciu daleki był od akceptacji koncepcji prawno-naturalnych właściwych dla neotomistycznej szkoły filozofii prawa (M. A. Krąpiec) oraz – neokantowskiego podejścia (M. Szyszkowska). Łączył swą koncepcję z pluralizmem wartości.

Paulina Piękoś, Towards argumentation schemes and expert opinion evidence in legal argumentation

This paper has two dimensions: theoretical and practical. I would like to present several different argument visualization tools that show promise for analyzing evidence in law in a way that could be useful for many purposes, including to assist judges to evaluate evidence, summarization of evidence in cases, assisting lawyers to more systematically present arguments based on evidence in a particular case. Although these tools share some common features, they model miscellaneous aspects of evidence in differing ways. Such differences may not turn out to be a bad thing, as the ways these tools are to be precisely applied is still under development, and they may be put to a wide range of differing uses. I would like to argue that a common characteristic to many of visualization systems need to be based on argumentation schemes, including not only the traditional forms of argument recognized in deductive and inductive logic, but also defeasible forms of argument that are a central focus of research now in artificial intelligence. The issue is how to represent the critical questions attached to the scheme for the argument from expert opinion. The main conclusion is that the proposal to revise this scheme for special use in a legal argumentation. The project is not an easy one, because it closely relates to other concepts that are vitally important to the new models of evidential reasoning and these concepts include the notions of argument defeat, rebuttal and undercutting. Although these concepts are fundamental to argumentation theory itself, some grounds will be presented to think they are not altogether clear or uncontroversial. As well, the notions of generalization, burden of persuasion, and presumption are closely tied in to the attempts to deal adequately with the operation of critical questions in argumentation schemes. Following to this I would like to show that there are many advantages to the Araucaria system, to the Compendium system and to the Carneades system, but whatever system is used, the scheme for argument from expert opinion needs to be reconfigured to be consistent with the general format for assessing the confidence and credibility of human sources in law currently under development by Schum and Morris. The scheme for expert opinion needs to have a set of critical questions attached to represent the standard ways of raising doubts about the acceptability of witness testimony evidence in a given case and that the capability for representing critical questions within the diagram itself is a very useful tool.

Rozwój genetyki, biotechnologii oraz medycyny stworzył nowe możliwości rozwoju człowieka. Lecz rozwój ten stworzył także problemy natury moralnej. Jednym z najbardziej kontrowersyjnych dyskursów jest dyskurs dotyczący problemu eugeniki liberalnej. Eugenika liberalna, a właściwie ulepszanie genetyczne polega na selekcji dokonywanej przez rodziców swego przyszłego potomstwa. Może to służyć, jako prewencja przed poważnymi chorobami genetycznymi (m.in. choroba Tay-Sachsa czy płasawica Huntingtona) lub może być stosowane w celach niemedyceńskich, to znaczy uzyskaniu pewnych cech pożądaných w danej grupie społecznej (np. wyboru płci dziecka czy koloru włosów) lub cech pozwalających przyszłemu dziecku na lepsze życie (wybór inteligentniejszego/ ładniejszego dziecka). O ile w kwestiach medycznych metoda ta nie budzi dużych kontrowersji, to sprzeciw w przypadku stosowaniu selekcji w celach niemedyceńskich jest ogromny. Z pośród najczęściej wymienianych argumentów można wyróżnić: pozbawianie dziecka autonomii/ wyboru, co do swojej osoby; możliwość pogłębienia różnic między bogatymi, a biednymi, gdyż jest to metoda tylko dla bogatych; nieznane są konsekwencje długoterminowe spowodowane tego typu działaniami, tzn. nie wiadomo, w jaki sposób wpłynie to na dalszą ewolucję gatunku homo-sapiens. Oczywiście wyżej wymieniona argumentacja przyjmuje pewną wizję natury człowieka i odwołuje się do pewnych możliwych problemów, nie zważając na to, jakie korzyści mogła przynieść ta metoda i wszelakie możliwości rozstrzyga na niekorzyść tej metody. Negują oczywiście oni też wolnorynkowe mechanizmy i konsekwencjalistyczne podejście, co powoduje, iż owa argumentacja na pierwszy rzut oka błędna.

W swoim wystąpieniu przedstawię argumenty za ulepszeniem genetycznym w formie lekkiej (eugenika liberalna) i w formie mocnej (transhumanizm).

Magdalena Wojdala, Problematyka dyferencjacji systemu prawa oraz powstawania jego nowych gałęzi

Prawo mając charakter systemu, podlega określeniu przez czynniki strukturyzujące, jakimi są związki między normami oraz jego dyferencjacja, czyli pewne uszeregowanie norm integrujące we wspólne grupy normy, które dotyczą tych samych lub pokrewnych stosunków społecznych, równocześnie oddzielając grupy odmienne. Pojęcie dyferencjacji prawa nabiera coraz większego znaczenia wobec wzrostu regulacji prawnych, mając w założeniu systematyzować prawo, a zatem spełnić postulat jego przejrzystości i racjonalności tworzenia.

Pierwszym zagadnieniem związanym z kwestią poziomej strukturyzacji prawa jest wyłonienie kryteriów, jakimi należy posłużyć się podczas dokonywania podziału. Większość teoretyków prawa wymienia trzy tradycyjne przesłanki, którymi są podmiot, przedmiot oraz metoda regulacji. Kryterium podmiotowe ma obecnie przede wszystkim znaczenie historyczne, ewentualnie akcesoryjne. Jako dominujący wymienia się czynnik przedmiotowy bądź metodyczny, argumentując przewagę jednego nad drugim zależnie od perspektywy spojrzenia.

Tematyką będącą konsekwencją dyskursu dotyczącego systematyzacji prawa jest jego podział na gałęzie prawne. Teoria prawa wyróżnia najczęściej dwa ich rodzaje. Pierwszy z nich wyodrębnia na zasadzie metody gałęzie podstawowe, do których należą prawo cywilne, administracyjne i karne. Drugi z podziałów za kryterium przyjmuje przedmiot regulacji, formując tak zwane kompleksowe gałęzie prawa, których egzemplifikacją jest prawo pracy, prawo rolne, czy prawo ochrony środowiska. Oczywiście jest to rozróżnienie modelowe, a zakresy wyodrębnionych działów prawa w rzeczywistości krzyżują się ze sobą.

Dyferencjacja prawa jest zjawiskiem ściśle sprzężonym z emergencją nowych dyscyplin prawnych. Kryteria systematyzacji prawa pokrywają się w dużym stopniu z warunkami uznawanymi za konieczne dla wyłonienia się nowej gałęzi prawa. Gwałtowny wzrost regulowanych dziedzin rzeczywistości na przestrzeni ostatnich dekad wymusza spojrzenie na prawo nie tylko jak na ustrukturyzowany system, ale też dynamiczne zjawisko, ulegające przekształceniom. Konieczne jest to tym bardziej, że regulacji poddawane są nie tylko nowe jakości pojawiające się w świecie, jak na przykład nowe technologie, ale też obszary, których ewentualna problematyka prawna była dotąd z powodzeniem przypisywana tradycyjnym gałęziom prawa. Współcześnie obserwujemy zatem skokowy wzrost tak zwanych kompleksowych dyscyplin prawa.

Ilustracją powyższych zjawisk jest przegląd powstałych stosunkowo niedawno, wybranych dziedzin prawnych. Wśród nich można wyróżnić takie, które powstały na styku gałęzi podstawowych, ale wyodrębnione są ze względu na przedmiot, na przykład prawo rolne, prawo ochrony środowiska. Inną grupą są nowopowstałe dyscypliny bardzo specjalistyczne, takie jak prawo zmian klimatycznych. Zaobserwować można także zjawisko powstawania gałęzi prawnej poprzez zgrupowanie kilku znanych już dyscyplin, co można zobrazować prawem własności intelektualnej, tworzonym między innymi na bazie prawa autorskiego, przemysłowego i znaków towarowych. Wyodrębnia się też coraz częściej dziedziny, obejmujące

bardzo różne elementy prawne, zogniskowane jednak na jednym zjawisku społecznym, czego przykładem jest prawo sportowe, prawo turystyczne, czy prawo modowe.

Podsumowaniem omawianych zagadnień jest refleksja nad wartością tworzonej aktualnie systematyzacji prawa. Dyskusyjne jest czy wobec chaosu terminologicznego oraz sztywnych kryteriów tradycyjnej dyferencjacji prawa, systematyzacja taka ma znaczenie teoretyczne, czy jest ona raczej jedynie wymogiem praktyki, ułatwiającym prawodawstwo, aktywność zawodową prawników oraz dydaktykę.

Participants

Michał Araszkiewicz michal.araszkiewicz@uj.edu.pl Poland Jagiellonian University

Marcin Banasik marcin.banasik@outlook.com Poland Jagiellonian University

Paweł Banaś pdbanas@gmail.com Poland Jagiellonian University

Ryszard Bobrowicz ryszard.bobrowicz@gmail.com UW

Piotr Bystranowski talberg@op.pl Poland Jagiellonian University

Wojciech Ciszewski ciszewski.wojciech@gmail.com Poland Uniwersytet Jagielloński

Karolina Dobrowolska karo1526@gmail.com Poland UW, Wydział Prawa i Administracji

Filip Gołba filip.golba@uj.edu.pl Poland Uniwersytet Jagielloński

Marek Jakubiec marek.m.jakubiec@gmail.com Poland UJ

Bartosz Janik bartosz.janik@uj.edu.pl Poland Jagiellonian University

Maciej Juzaszek m.juzaszek@gmail.com Poland Jagiellonian University

Krzysztof Kasperek krzysztof.kasperek@uj.edu.pl Poland UJ

Anna Koropczuk annakoropczuk@gmail.com Poland Uniwersytet Wrocławski

Marcin Matczak marcinsmatczak@gmail.com Poland University of Warsaw

Rafał Michalczak michalczak.rafal@gmail.com Poland Jagiellonian University

Dobrochna Minich dobrochna-m@go2.pl Poland Uniwersytet Jagielloński

Maciej Ostrowski maciekmostrowski@gmail.com Poland Uniwersytet Jagielloński

Mateusz Pacak mateusz.pacak@o2.pl Poland Jagiellonian University

Marcin Pieniążek pieniazekm@poczta.onet.pl Poland Andrzej Frycz Modrzewski Krakow University

Paulina Piękoś paulina.piekos@uj.edu.pl Poland UJ

Oskar Pogorzelski oskar202b@o2.pl Poland Uniwersytet Jagielloński, Katedra Teorii Prawa

Janusz Prażmowski janusz.prazmowski@uj.edu.pl Poland Jagiellonian University

Michał Rupniewski michal.dru@gmail.com Poland University of Lodz

Olha Shvets shvetsolia@ukr.net Ukraine Lviv National University named after Ivan Franko

Izabela Skoczeń izaskoczen@gmail.com Poland UJ

Franciszek Strzyczkowski fstrzyczkowski@gmail.com Poland Uniwersytet Łódzki

Yi-An Sun yiansun@hotmail.com Taiwan Erasmus Mundus Joint Doctorate LAST-JD 2012

Katarzyna Szczepańska kszcontact@gmail.com UAM, Christian-Albrechts-Universitaet zu Kiel

Krystian Tews krystian.tews@uj.edu.pl Poland Jagiellonian University

Magdalena Wojdala magdalena.wojdala@gmail.com Poland Uniwersytet Jagielloński

Monika Zalewska mzalewska@wpia.uni.lodz.pl Poland University of Lodz